

Laan og Livsforsikring.

Af Cand. juris *Chr. B. la Cour.*

I Tilslutning til Hr. Cand. polit. H. Hertels Artikel i »Tidsskrift for Landøkonomi«s Majhefte angaaende Laan og Livsforsikring fremkommer jeg med en Redegjørelse for en af mig anstillet Undersøgelse om, hvor vidt og i hvilket Omfang der i Udlandet er foretaget virkelig praktiske Skridt henimod at realisere den meget tiltalende Tanke under en eller anden Form at tage Livsforsikring i Tjeneste til Nedbringelse af de paa faste Ejendomme hvilende Prioritetsbyrder.

Naar man ser paa Realkreditforholdenes Udvikling i de fleste europæiske Kulturstater, kan man ikke undlade at lægge Mærke til det sørgelige Faktum, at Laantagernes Tilbøjelighed — og vel ogsaa deres Evne — til at afdrage de af dem optagne Prioritetslaan er ret ringe. Kreditforeninger, Hypothekbanker, og hvad nu ellers de Realkrediten formidlende Institutioner hedder, ere efterhaanden blevne tvungne til at nøjes med en stadig langsommere Amortisation; i de langt overvejende Tilfælde er Quoten kun $\frac{1}{2}$ pCt. p. a., og saa snart ske kan, optages Supplementslaan; undertiden gives ogsaa helt uamortisable Laan.

Fra de udlaanende Institutioners Side kan der vel næppe være nogen stor Betænkelighed herved, naar der ikke gives for høje Laan, og det er selvfølgelig i og for sig i mange Retninger et meget stort Gode, at der paa billige og lempelige Vilkaar kan faas Laan i faste Ejen-

domme. Men det skulde efter min Mening nødigt komme dertil, at det betragtes som en Selvfølge, at al fast Ejendom er behæftet med en uforanderlig Byrde, mindst af Størrelse som det højeste 1ste Prioritetslaan, der kan faas. Har den lette Adgang til Erhvervelse af Laan sine Fordele, har den sikkert ogsaa noget betænkeligt ved sig. Hvad enten Laanene optages for at kunne erhverve en Ejendom eller til at forbedre den, $\circ$: altsaa til at forøge dens Produktionsevne, forekommer det mig, at det i hvert Fald burde være Maalet for Ejeren ikke alene at skaffe Renterne af Gjælden og det Fornødne til sit og sin Families Underhold til Veje, men ogsaa i hvert Fald saa store Afdrag paa Gjælden, at der kan være Udsigt til, at Ejendommen ved Ejers Død kan blive i Familien, hvilket for det hyppigste Tilfældes Vedkommende, at der er flere Arvinger, næppe vil være muligt, naar Ejendommens Prioritetsbyrde ikke er nedbragt betydeligt.

Betænkelighederne ved en for stor og navnlig ved en for konstant Prioritetsbyrde har medført, at man rundt omkring i de europæiske Lande har søgt at finde Kauteler mod Overprioritering og stræbt efter at kunne anvise virkelig praktiske Udveje til Nedbringelse af de eksisterende Byrder.

I agrariske Kredse i Tyskland har man opstillet den Tanke, at der ved Lov skulde skabes en »Verschuldungsgrenze«, saaledes at det skulde være forbudt at optage Laan i Landejendom til mere end f. Ex. Halvdelen af Værdien; den yderligere Kredittræng skulde afhjælpes ved Personalkrediten; ja, i »Bund der Landwirthe« har der hævet sig Stemmer for, at Staten mest passende kunde successive afløse Prioritetsbyrderne, — unægtelig en ret tiltalende Tanke for Landejendomsbesidderne! —

Meget tiltalende forekommer det mig at være at forene Livsforsikring med Optagelse af Prioritetslaan under en eller anden Form; som Hr. Hertel i sin citerede Artikkel bemærker, »ligger denne Tanke i Luften«; man har i mange Lande med stor Ihærdighed diskuteret Muligheden af dens Gjennemførelse og undertiden have de

theoretiske Diskussioner givet sig Udslag i spredte — mere eller mindre vellykkede praktiske Forsøg.

Da det er givet, at det ikke lader sig gjøre at nedbringe en Gjæld — af hvilken Art den saa er — uden at Skyldneren paalægger sig Ofre herfor, og da, som foran angivet, Tendensen i den sidste Menneskealder har gaaet henimod at afdrage saa lidt som muligt, ses det let, at den største Vanskelighed for Tankens Realisation ligger i at faa denne Tendens ændret, og at faa Skyldneren til at anbringe Resultaterne af sit Arbejde i Form af Kapital, σ : Afdragene paa Gjælden, i sin egen Ejendom. Et rent faktisk Spørgsmaal er, hvormeget der hertil kan afses, men man skulde tro, at efterhaanden som Ejendommens Produktionsevne stiger, maatte der kunne blive noget tilovers hertil.

Det særlig tiltalende ved Livsforsikring er, at Skyldneren herved faar en Anden til at overtage Risikoen ved hans Død paa et Tidspunkt, paa hvilket endnu intet eller meget lidt er afdraget paa Gjælden; han sikrer herved sine Efterladte Resultatet af de af ham alt gjorte Kapitalafdrag (Opsparinger), idet de gennem den Nedgang i Prioritetsbyrderne, der finder Sted ved Skylderens Død, faa Mulighed for at fortsætte Bedriften eller for at afhænde Ejendommen paa saa gunstige Vilkaar, at der bliver noget af Betydning tilovers for dem.

Hvor store Dele af Ejendommens Prioritetsbyrde, Ejeren paa denne Maade kan »forsikre«, afhænger, som angivet, af hans Ydeevne, og Hovedvanskeligheden ligger i at faa Laantagerne i Almindelighed til at paalægge sig de fornødne Ydelser, altsaa med andre Ord til at forsikre sig; thi hvilken teknisk Form man end vælger, er Forholdet dog realiter det, at en Mand, der mod Pant i en fast Ejendom laaner en Sum Penge, skal bevæges til af Hensyn til sine Efterladte at tegne en Forsikring, lydende paa et tilsvarende Beløb. Den næste Vanskelighed er den, at der vel i og for sig ikke lader sig paavise nogen særlig Fordel netop ved Kombinationen af Forsikring med Prioritetslaan, thi om Forsikringssummen

skal benyttes til at tilbagebetale Prioritetslaan eller udbetales den Forsikrede, resp. dennes Efterladte, som en kontant Sum til fri Disposition, maa være Forsikringsanstalten ligegyldigt, og der vil altsaa ikke af denne Aarsag kunne opnaaes nogen Lempelse i Præmien. Som ved enhver Forsikring bliver den Forsikredes hele økonomiske Stilling mere konsolideret, han kan roligere se Fremtiden i Møde osv. osv., og nepo den Omstændighed, at han er Ejendomsbesidder, skulde bevirke, at han gjennem Forsikring sikrer sig mod at efterlade sin Ejendom altfor behæftet til sine Arvinger.

Skulde der ved Kombinationen være nogen særlig Fordel at vinde, maatte den være at søge i, at Laan vilde være at opnaa paa favorable Vilkaar, naar Laantagerne samtidigt med Laanets Optagelse tegnede en Forsikring i en saadan Form, at en til Laanet eller dettes Restbeløb svarende Sum vilde være til Laangiverens Disposition, i hvert Fald ved Laantagerens Død. Laangiveren skulde altsaa have Sikkerhed — foruden i Ejendommen — i Policen, og Laantageren maatte følgelig fraskrive sig Retten til at disponere over den. Laanets Uopsigeligheid maatte vel være afhængig af Præmiens rettidige Betaling paa samme Maade som af Renter og Afdrags Erlæggelse. Jeg skulde antage, at Kursen paa Kreditforenings- og Hypothekbanks-Papirer maatte kunde forbedres noget, naar Laanene bleve »sikrede« paa denne Maade, ligesom ogsaa sekundære Prioriteter vilde blive bedre stillede, naar Forsikringen omfattede disse eller der dog indrømmes dem hel eller delvis Oprykningsret efter 1ste Prioritetslaan, kombinerede med Forsikring.

Udelukket vilde det vel ej heller være, at der kunde opnaas nogen Reduktion i Forsikringspræmierne, om en Kreditforening eller en Hypothekbank afsluttede Overenskomst med et eller flere ansete Forsikringssselskaber, f. Ex. gaaende ud paa, at Præmierne opkrævedes og betales sammen med Rente af Laanene; derved vilde Inkasso- og Agenturomkostninger delvis spares, og disse maa sikkert spille en ikke ringe Rolle. Af Betydning

wilde det vel ogsaa være, om et Forsikringselskab gennem en saadan Overenskomst med et Laaneinstitut fik Udsigt til et meget stort Antal Forsikringer. Aarsagen til, at den Tillægsafgift, som i Følge den af Hr. Hertel omtalte »Egnahemskomités« Forslag vil være at svare, naar Laanene forbindes med Forsikring, er saa lille, er netop, at Staten selv overtager Forsikringen, og at Præmien saaledes bliver en ren Nettopræmie, $\circ$: altsaa alene beregnet paa at dække Statens Risiko.

Det er sandsynligt, at skal Tanken om Forsikrings Forbindelse med Laan realiseres i større Omfang, vil det være det fordelagtigste, at Udlaans- og Forsikringsvirksomheden forenes i ét Institut; det vil sikkert blive mere praktisk, end om f. Ex. en Kreditforening slutter Overenskomst med et privat Forsikringselskab; der vil kunne indvindes Besparselse i Administrationsomkostninger; ved Beregningen af Afgiften for Forsikringen vil der kun være at tage Hensyn til den rene Dødelighedsrisiko etc.

Kaste vi nu et Blik paa de Forsøg, der ere gjorte paa Tankens praktiske Realisation i de forskjellige Lande, vil vi finde, at de ere meget spredte, og at de egentlig ikke kunne siges at have slaaet særligt an.

Overalt er det amortisable Laan, der saaledes »forsikres«. Amortisationskvoten kan naturligvis være forskjellig, men Forsikringen omfatter kun det Beløb, der ved Laantagerens Død eller efter Udløbet af en vis forud fastsat Aarrække er til Rest paa Laanet. Herved fremkommer en stadig mindre Risiko for Forsikringsgiveren og hertil maa altsaa svare mindre Præmie Aar for Aar. Undertiden er det ogsaa ordnet saaledes, at Præmien betales med et mindre Beløb Aar efter Aar, men i Almindelighed har man af Hensyn til, at Laantagerne oftest ønske at svare en konstant aarlig Afgift, valgt at tage et vist Gjennemsnitsbeløb i hele Forsikringstiden eller ordnet Forholdet saaledes, at Afgiften betales med et vist ens Beløb i en Række af Aar og derefter helt bortfalder.

Tyskland er — saavidt jeg véd — Ideens Fosterland;

en meget anset Jurist, Gehejmerraad Dr. Felix Hecht i Mannheim, har været og er en meget varm Talsmand herfor og har foretaget indgaaende Studier over »die Hypotheken Tilgungs Versicherung«. Tanken har beskæftiget de store Landbrugsorganisationer overalt i Tyskland, men man befinder sig i det store og hele endnu paa Overvejelsernes Stadium. Dr. Hecht, som har været saa forekommende at meddele mig adskillige interessante Oplysninger, advarer netop mod umodne Forsøg, idet Sagen, om hvis Gjennemførlighed han ikke tvivler, herved lettelig diskrediteres. Han er af den Mening, at Hypothekforsikringen bør overtages af et offentlig-retligt Institut, for at Præmien kan blive saa billig som mulig, og at det vilde være en passende Anvendelse af Realkreditinstitutionernes Reservefonds, om Udbyttet af disse kom Laantagerne til Gode til Hjælp til Præmiernes Betaling. Dr. Hecht har iøvrigt meddelt mig, at han er i Færd med et omfattende Værk om det heromhandlede Æmne.

En større Hypothekbank i München har gjort et Forsøg uden større Betydning; enkelte Kreditforeninger have sluttet Overenskomst med Forsikringsselskaber om Forsikring af Foreningernes Medlemmer paa gunstige Vilkaar; Forsikringsselskabet maa give Kreditforeningen en vis Provision, som enten kommer Laantagerne til Gode i Form af billigere Præmie eller i Form af gunstigere Laanevilkaar. Jeg tror dog ikke, at disse Forsikringer have vundet særlig stor Anklang, idet Laantagerne have ment ikke at kunne overkomme de hermed forbundne Udgifter. Forsikringsselskabet »Nordstern« i Berlin har ført Forhandling om Sagen med de interesserede Landbrugsorganisationer, men et positivt Resultat er endnu ikke opnaaet. Selskabet har imidlertid af egne Midler udlaant betydelige Summer til store Landejendomsbesiddere, der samtidigt have tegnet en tilsvarende Forsikring hos det, men det har navnlig drejet sig om Landejendomme, der paa Grund af, at der til dem er knyttet industrielle Virksomheder, ere særlig rentable.

Paa samme Maade stiller Forholdet sig i Østrig; et enkelt stort Forsikringselskab, die k. k. priv. Versicherungsgesellschaft »Donau« i Wien, har taget Sagen op, opstillet Tariffer, agiteret for Sagen og vundet ret betydelig Tilslutning. Store Udstyknings- og Byggeselskaber i Berlin og Wien afhænde deres Ejendomme paa gunstige Betingelser og lade navnlig betydelig større Beløb forblive indestaaende, naar Kjøberen forsikrer sig for en Sum, svarende til en Del af Prioritetsgjælden, og giver Selskabet Policen i Pant.

Crédit Foncier de France i Paris — den største franske Hypothekbank (Aktiekapital 200 Mill. fr., Udlaan ca. 3500 Mill. fr.) — har i Følge Statutterne bl. a. til Opgave at lette Laans Optagelse, hæve Ejendommens Produktivitet, befordre Fremskridt i Landbruget og Nedbringelse af Prioritetsbyrderne (l'extinction de la dette foncière). Dernæst hedder det:

»La société peut traiter avec des Compagnies d'assurances françaises ou étrangères, pour favoriser la libération de l'emprunteur.«*)

Jeg har henvendt mig til Crédit Foncier angaaende dette Punkt og modtaget til Svar, at Institutet har beskjæftiget sig overordentlig meget med dette Spørgsmaal, men at man endnu ikke har fundet en virkelig praktisk Løsning. Jeg anser det for at være af Betydning, at det højt ansete Institut har fundet Anledning til udtrykkeligt i sine Statutter at omtale Sagen, og det er sikkert kun et Tidsspørgsmaal, naar det forsøger i Praxis at gennemføre den.

Livsforsikringselskabet »L'Urbaine« i Paris har indrettet en Afdeling for Amortisationsassurance (assurance d'amortisation), hvor enhver, der optager et amortisabelt Laan i fast Ejendom — være sig hos Private eller i en Hypothekbank — kan tegne en Forsikring gaende ud

---

*) Selskabet kan slutte Overenskomst med franske eller udenlandske Assuranceselskaber, gaende ud paa at lette Laantagerens Frigjørelse for den af ham stiftede Prioritetsgjæld.

paa, at Selskabet mod en vis aarlig Præmie paatager sig Tilbagebetalingen af det ved Laantagerens Død resterende Beløb. I en herom udgiven Brochure henvises der til, at der ved Udlaan i fast Ejendom — navnlig i Landejendom — ofte tages og bør tages et vist Hensyn til Laantagerens Person; det vil selvfølgelig i saadanne Tilfælde være af største Betydning for at kunne opnaa Laanet eller dog et Laan af passende Størrelse, at Laan-giveren ved Laanets Forbindelse med en Forsikring har Sikkerhed for — hvis Præmierne erlægges — at faa Laanet tilbagebetalt i hvert Fald ved Laantagerens Død. Anvendeligheden af og Fortrinene ved Amortisationsassurance fremhæves navnlig under et Afsnit af den nævnte Brochure, betitlet »La propriété accessible à Tous«^{*)}. Det angives her, at det vil være muligt for Folk, der vel ikke eje nogen egentlig Formue, men som sidde i faste Stillinger med nogenlunde gode Indkomster, at erhverve sig en mindre Ejendom, bestemt til Beboelse for dem selv, mod en meget moderat kontant Udbetaling og mod Erlæggelsen af en aarlig Afgift, bestaaende af Rente af den til Ejendommens Erhvervelse medgaaede Sum, Afdrag derpaa, samt endelig Præmie for en Forsikring gaaende ud paa, at Selskabet overtager Risikoen ved Ejendomsbesidderens Død inden Gjældens fuldstændige Afbetaling; derved er Muligheden for Besidderens Familie for at beholde Ejendommen givet — selv om han maatte dø i en ung Alder. I et Exempel antages, at en 25-aarig Mand kjøber en mindre Ejendom for 10000 fr., at forrente med 4 pCt. p. a. og at tilbagebetale i 35 Aar; han vil da have aarligt at betale fr. 530,83; han maa endvidere til Sælgerens Sikkerhed tegne en af de omtalte Forsikringer, hvilket vil medføre en Udgift af 95 fr. aarligt i 30 Aar, hvorefter den samlede aarlige Afgift bliver fr. 625.83 — eller ca. 6 $\frac{1}{4}$ pCt. p. a. —; en, som det synes, ikke uoverkommelig Sum, naar man tager i Betragtning, at Ejendommen vil være gjældfri, hvis

---

*) Enhver kan erhverve sig sin egen Ejendom.

Kjøberer lever de 35 Aar eller forinden dør. Der henvises endvidere til, at adskillige store — delvis filantropiske — Selskaber, der have til Maal at forskaffe Arbejdere deres egne Boliger, have benyttet sig af denne Forsikringsform i stort Omfang; de byde de Arbejdere, der ere villige til mod en moderat Merafgift at sikre deres Efterladte Ejendommen gjældfri, væsentlig lempeligere Vilkaar.

I Belgien har Tanken vunden Anklang i ikke ringe Omfang — navnlig i Byerne. Mellem den belgiske Hypothekbank »Crédit Foncier de Belgique« og Livsforsikrings-selskabet »La Royale Belge« er sluttet den Overenskomst, at Hypothekbankens Laantagere paa ekstraordinært billige Vilkaar kunne faa Forsikringsselskabet til at overtage Tilbagebetalingen af det ved Laantagerens Død til Rest skyldige Beløb af et amortisabelt Laan. Præmien, der svares med lige store aarlige Beløb, bortfalder i de 5 sidste Aar af Forsikringstiden. Exempelvis vil en 30-aarig Mand, der tager et Laan at tilbagebetale i Løbet af 20 Aar, have at svare en aarlig Præmie af 85 fr. i 14 Aar; dør han inden Udløbet af de 20 Aar, udbetaler Livsforsikringsselskabet Hypothekbanken Restskylden. Naar Bankens Laantagere tage denne Forsikring, gives der dem noget større Laan, end det ellers vilde være Tilfældet; af de foreliggende Tariffer og Meddelelser ses det, at Kombinationen navnlig benyttes af velstillede Middestandsfolk, »qui empruntent soit pour acquérir, soit pour construire une maison, destinée à leur habitation« *).

Den store Sparekasse »Caisse Générale d'Épargne et de Retraite« i Brüssel, der er undergivet Statens Tilsyn, har ogsaa optaget Tanken. Af Sparekassens samlede Indlaanskapital, ca. 650 Mill. fr. (Udgangen af 1900), har den siden 1889 paa meget gunstige Betingelser udlaant over 50 Mill. fr. til Selskaber — Aktie- eller Andelsselskaber —, der have til Øjemed at skaffe Kapital til Veje til Opførelse af billige Arbejderboliger eller at købe saa-

---

*) som tage Laan enten for at købe sig et Hus, bestemt til Bolig for dem selv, eller for selv at opføre et saadant Hus.

danne i færdig Stand. Naar disse Selskaber ere organiserede og administrerede i Overensstemmelse med de af Sparekassen opstillede Regler, kunne de faa Laan til en Rente af $2\frac{1}{2}$ à $3\frac{1}{4}$ pCt. p. a. og fungere altsaa som Mellemlid mellem Sparekassen og Arbejderne, der maa optage det fornødne Laan — indtil $\frac{9}{10}$ af Ejendommens Værdi — i det Selskab, hvortil de hører. Sparekassen har endvidere oprettet en Assuranceafdeling og tilbyder mod en meget lav Præmie Medlemmerne af de omtalte Selskaber at overtage Risikoen ved deres Død forinden Udløbet af den til Gjældens Afbetaling medgaaende Tid. Et Exempel vil vise Forskjellen i Afgiften af et Laan uden og med Forsikring: en 30-aarig Mand optager et Laan at forrente med 4 pCt. p. a. og at afdrage i 25 Aar, den aarlige Afgift bliver da for hvert 1000 fr., der laanes, uden Assurance fr. 64.01, men med Assurance kun fr. 75.13 — altsaa en Merafgift af ikke 1 fr. pr. Maaned for hver 1000 fr. Aarsagen til at det kan blive saa billigt er, at Sparekassen ikke beregner sig nogen Fortjeneste paa sin Assuranceafdeling, kun de rene Administrationsudgifter skulle dækkes.

Sparekassen har haft en virkelig Succes hermed, Tanken er slaaet over Forventning an blandt Belgiens Arbejderbefolkning.

Sparekassen staar i Forbindelse med ca. 150 Selskaber, der dels kun give Laan i Arbejderboliger, dels ogsaa selv bygge saadanne eller købe dem færdige.

Disse Selskaber havde indtil Udgangen af 1902 givet ialt 19146 Laan, hvoraf de 15488 Laan vare forbundne med Forsikring.

I England er der ogsaa, som af Hr. Hertel omtalt, gjort et Par Forsøg. 2 Livsforsikringsselskaber »The Atlas Assurance Company« i London og »The Scottish Temperance Life Assurance Co. Ltd.« i Glasgow have optaget Tanken under den Form, at Selskaberne selv have udlaant Penge mod Pant i fast Ejendom mod en Afgift, der indeholder Renter, Afbetaling af det laante Beløb i et forud fastsat Antal Aar og Præmie; forsaavidt

Laantageren dør, inden Laanet er tilbagebetalt, bortfalder Restskylden. Den Afgift, Laantageren maa svare, er henholdsvis 8.85 % p. a. og 8.6 % p. a. for en 30aarig Mand, der indgaar paa at tilbagebetale Laanet i 20 Aar. Efter Oplysninger fra det førstnævnte Selskab har det, naar alt forløb normalt, saaledes at Laantageren ikke døde, forinden Laanet var tilbagebetalt, faaet ca. 4 $\frac{1}{2}$ % p. a. i Rente af de udlaaente Penge. Selskabet har meddelt mig, at det egentlig kun har drevet denne Art Forretninger for at faa Anbringelse for dets overflødige Kapital, og at det nu gjør meget lidt i denne Retning, da det kan finde fordelagtigere Anvendelse for dets Midler paa anden Maade. Det har vel nok givet noget højere Laan end private Laangivere. Det skotske Selskab, der kalder sit System »a system of house purchase by easy payments« (*), skal gjøre gode Forretninger og angiver i sit Projekt, at det kan give større Laan end andre.

Det amerikanske Selskab »United Security Life Insurance and Trust Company of Pennsylvania« giver Laan paa samme Maade som de engelske Selskaber. Selskabet giver kun Laan i Byejendomme, og saavidt jeg skjønner af de for mig foreliggende Statutter, er det nærmest baseret paa Byggespekulation. Afgiften synes meget dyr, idet nemlig en 25aarig Mand, der vil tilbagebetale et optaget Laan i 20 Aar, maa betale 10.85 % p. a. i Rente, Afdrag og Præmie.

I det hele har Forholdene i England og navnlig i Amerika for os mindre Interesse, idet Realkreditforholdene her og der ere vidt forskellige; noget tilsvarende til vore Kreditforeninger og andre Landes Hypothekbanker findes aldeles ikke der; Laan mod Pant i fast Ejendom maa søges hos Privatkapitalister, Sparekasser, Livsforsikringsselskaber, Trustkompagnier osv.; de ere oftest uamortisable, men derimod kun givne for en kort Række Aar, efter hvis Udløb de enten maa indfris eller — mod en ofte ikke ringe Godtgjørelse — fornys; Renten er ofte

---

*) Systemet efter hvilket man paa den billigste Maade kjøber et Hus.

meget højere end paa Kontinentet; i Amerika svares saaledes efter Oplysninger fra Generalkonsulatet i New-York af Laan i Landejendomme gjennemsnitlig mindst 6 pCt. p. a.

Som det vil fremgaa af det Foranstaaende ere de skete Forsøg paa at realisere Tanken om Forsikrings Forbindelse med Prioritetslaan paa en virkelig praktisk Maade kun spredte og famlende; Tampen brænder imidlertid; hvem kan finde den? Overalt hører man, at Hovedvanskeligheden er, at Udgifterne blive for store, og at man derfor maa se at komme saa lavt med Afgiften som muligt. Ret mærkeligt er det, at Tanken faktisk synes at have vunden mest Anklang hos Arbejderne i Byerne og dermed ligestillede Folk; jeg behøver blot at henvise til, hvad jeg har bemærket angaaende Sparekassen i Brüssel. Maaske ligger der heri et Fingerpeg om, at det ogsaa kunde lykkes herhjemme at gjøre Tanken populær i de samme Befolkningsklasser. Det er muligt, at saadanne Folk relativt lettere kunne tilvejebringe det til Forsikringen nødvendige Beløb end Folk, der sidder i en større Bedrift. Jeg skulde mene, at det var værd for vore Husmandskreditforeninger at tage Sagen under Overvejelse; udelukket var det vel ikke, at Staten under en eller anden Form her traadte hjælpende til — maaske paa samme Maade som den svenske Stat efter »Egnahemskomiténs« Forslag. Hvilket Gode vilde det ikke være, om Flertallet af vore Husmænd gennem Forsikring kunde sikre deres Efterladte Besiddelsen af Ejendommen.

I Kjøbenhavn er der som bekjendt i de senere Aar dannet adskillige Arbejderbyggeföreninger; efter Udlændets Mønster vil en under Dannelse værende saadan Forening forsøge at optage Tanken med Forsikring, og der synes at være Stemning herfor blandt de Arbejdere, der have med Sagen at gjøre. Det vilde være interessant, om der kunde komme noget derud af; det gjælder blot om at finde den mest praktiske og lempeligste Form.